

MOD 139 DANS TARİHİ DERSİ

2.HAFTA DERS NOTLARI

Ritüel ve Dans Olgusu

Dans sanatı üzerine düşünürken herhalde **ritüel** olgusu en önemli hareket noktalarından bir olarak kalacaktır.

“Ritüeller:

- 1) hayvanların evrimsel gelişiminin parçası;
- 2) biçimsel niteliklere ve tanımlanabilir ilişkilere sahip yapılar;
- 3) anlamın sembolik sistemleri;
- 4) performatif edimler veya süreçler;
- 5) deneyimler olarak düşünülür.

Bu kategoriler birbirleriyle örtüşmektedir. Ayrıca, ritüellerin, kabul edilen fikirlerin güvenlik kasası değil, pek çok durumda yeni malzemeler üreten ve geleneksel edimler yeni biçimlerde tekrar bir araya getiren dinamik performatif sistemler olduğu da aşikardır.”

(Schechner, 2015: 258)

“Etolojik anlamda konuşmak gerekirse, ritüel, yoğunlaşma, mübalağa, yineleme ve ritim yoluyla sıradan davranışın, genellikle çiftleşme, hiyerarşi ya da kendi alanını belirleme

konularıyla ilgili özgün işlevlere hizmet eden özel davranış dizilerine dönüştürülmüş halidir.” (Schechner, 2015: 258-259)

“Hayvan davranışı ile insan ritüelleri ve sanatları arasında benzerlikler olmakla birlikte, önemli farklar mevcuttur. Örüntülü ‘arı dansı’, bu türde bir benzerlik görmeye yatkın bir gözlemci için dan dans gibi görünebilmekle birlikte, arılar, *A Chorus Line* filmindeki performansçılar ya da bir kathakali dansçısı ile aynı bağlamda dans etmiyordur. Arılar için her şey genetik olarak belirlenmiştir. Herhangi bir önerme ya da doğaçlama, yeni davranışların icat edilip direndiği kompozisyon sınıfları arının belirli bireysel ‘yeteneği’nin dikkate alındığı provalar yoktur. En fazla olabilecek şey, daha sonra aktarılacak olan faydalı bir genetik çeşitlenmenin kazara vuku bulmasıdır. Hiçbir arı hata yapamaz veya yalan söyleyemez ya da karşı çıkamaz. Bir balerin, koreografi öyle gerektirdiği halde bir gece parmak ucunda dans etmemeyi seçebilir. Rolünü ve hatta işini kaybedebilir, ama tabanları üstünde yürütmesine ne gibi bir genetik mutasyonun neden olduğunu belirlemek üzere incelemeye alınmayacaktır. ‘Dans eden’ arılarda ise durum böyle değildir. Yanlış bir şey yaparlarsa ya da temel davranış örüntülerini değiştirirlerse, bilim insanları bozulan DNA’larını inceleyecektir. İnsan performansı çelişkiler içerir; olasılıklar üzerine inşa edildiği için uygulamada bir sabitlik elde etmek çok zordur.” (Schechner, 2015: 260)

“Hem hayvanlarda hem de insanlarda, ritüeller, hatalı iletişimin şiddete ve hatta ölüm içeren karşılaşmalara neden olabildiği yıkıcı, çalkantılı ve ikircikli etkileşimler etrafında husule gelir ya da tasarlanır. Ritüeller ve bunlarla ilişkili davranış sanatları fazlasıyla belirlenmiş olup mebzuliyet, yineleme ve mübalağa doludur.” (Schechner, 2015: 260)

KAYNAKÇA

Wenner-Gren Antropolojik Araştırma Vakfı (1981) Arizona, Oracle Konferans Merkezi'nde gerçekleşen tartışmanın 1 numaralı kasetinin transkripsiyonu, 20 Kasım.

Woodward, Ian (1985) **Bale**, Çev.: Tuğrul Göğüş, Sahne Yayınları, İzmir. **Kaynakça**

And, Metin(1999) **Ritüelden Drama**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Beaumont, Cyril W. (1964) **Kısa Bale Tarihi**, Çev.: Özcan Başkan, Elif Yayınları, İstanbul.

Budak, Muzaffer (1993) **Opera ve Bale'de Diyalektik**, Troya Yayıncılık, İstanbul.

Deleon, Jak. (1986)**Bale Tarihi**, İmge Kitabevi, İstanbul.

Fischer, Ernst (1990) **Sanatın Gerekliliği**, İmge Kitabevi, İstanbul.

James, Wendy. 2013. **Törenselle Hayvan: Yeni Bir Antropoloji Denemesi**, Çev.: Sevdâ Çalışkan, İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Levi-Strauss, Claude (2012)**Modern Dünyanın Sorunları karşısında Antropoloji**, Çev.: Akın Terzi, Metis Yayınları, İstanbul.

Nutku, Özdemir (1985) **Dünya Tiyatrosu Tarihi Cilt:1**, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Schechner, Richard (2015)**Ritüelin Geleceği**, Çev.: Zeynep Ertan, Dost Yayınları, Ankara.

Stein, Bonnie Sue (1986) "Butoh: 'Twenty Years Ago We Were Crazy, Dirty, and Mad'", **TDR, The Drama Review 30 (2): 107-26.**

Woodward, Ian (1985) **Bale**, Çev.: Tuğrul Göğüş, Sahne Yayınları, İzmir.